

5-22
38
18

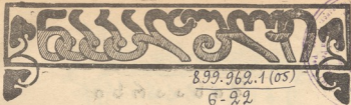
ნაკადული

სექტემბერი 1918 წ.
№ 6.

საქართველო ეპიკური
მედიკალური ჯარისკაცთა კლუბის.

899.962.1(05)

6-22

საქართველოს მუზეუმი

№ 6.

1918 1800000000

F-5819

მისწავლის № _____
 ინვენტარის № _____
 აღწერის № _____
 შენახვის № _____
 კატალოგის № 910/2

შ ი ნ ა ა რ ს ი:

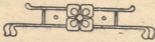
I — სურათი	1
II — ბავშვები, — ლექსი მიმჭრალისა	3
III — ძილის გულა, — ცქვიტისა	4
IV — ოქროს თავთავი — პიესად გადმოკეთებული შ. მღვიმელით, დ. კასრადისა.	9
V — სემპლისის ოჯახი, — თარგმ. ალ. გორგაძისა	18
VI — ასკანელი ყურძნის მკრეფავი და აქარელი — გ. ლომთათიძისა	22
VII — გასართობი: რებუსები და ახსნა	28
VIII — შემოწირულება	24

რიალებს ფოთოლი, სმაურობს შიდაშო,
 შიმოჭქრის ნიაჲი, წუნარი და საამო.
 მცხრალ მთვარის მკრთალ შუქზე სტუნავენ,
 ცეკვობენ,
 სთელავენ რბილ მდელოს, ბურთობენ,
 ცელქობენ.

მღერინ ტკბილ ლექსებს, მწუობრსა და მსიარულს,
 არა აქვს საზღვარი მათ სირბილ-სიხარულს.
 იმღერეთ, გენაცვათ,—ერთხელ კვლავ მასმინეთ
 ეს შვების ჭანგები, იმღერეთ, მალსინეთ...
 იმღერეთ, გეთაუვათ,—თქვენი ხმის წკრიალი—
 ცის უცხო ღოცვაა და უოჲნის ტრფიალი.

მიმქრალი.

ქილის გულა.

არიქა, თქვენი ჭირიძე, მიშველეთ, ვინა ხართ ჩემი
პატრონი. ვაიძე დედა, დედაჩემო, მიშველეთ, კენაცვალეთ!
— გულგახეთილი წრიზინებდა ჰაწია წანწეზარა ჩიტი
და რაც ძალა ჰქონდა ღობეში ღრძადა მკრებოდა; დედა-მისი
იქვე წელის ჰირას ნერვზე იჯდა და ნაცნარა კუდს ისე გამა-
ლებული იქნევდა, თითქოს ქანაობს. ამ სმაურობაზე ის ერთ
წამს თავის ბარტეთს გახსნდა და თავსარდაცემული კანკალით
ჩაეკითხა:

— რა იყო, შვილო, რა დაგეპაროა, ვინ რა გაწეინა,
რამ შეგამინა?

— არიქა, დედა, მიშველეთ, კენაცვალეთ, ჩქარა დაშმაღეთ,
წამიფეხანე სადმე, თორემ ეგ შეჩვენებული ორივეს შეგვჭამს;
შესე, შესე— რა სამინდად აჭეუტს თვალებს!..

ბარტემა კიდევ გახედა დიდთვალებს სამინელებს და
მიძისაგან აცანცანებულმა დედის ფრთას თავი ამოაფარა.
დედა ჩიტმა აქეთ-იქით მიიხედ-მოიხედა, მაგრამ რაკი ვერა-
ფერი ვერ დაინახა, ბარტეს ისევ ჩაეკითხა:

აბა, მანვენე, რა გამინებს, სად რა არის, რომ ვუკრა...
ვსედავ?!
საქონის

— აგერ, აგერ, წელის ზირას, სვიის ვეზვილზე ზის და ბოროტი თვალები ისე საშინლად იჭეიტება, რომ თავბრუ მესხმის... დედა, მიშველე, ჩვენ გვიცქერის, ჩვენ გვემუქრება; სედავ რა რიგ ირსება?!

ამ დაფორიბქებაზე დედა-ჩიტსაც ძლიერ შეეშინდა, აქეთ-იქით კიდევ განხედ-გამოიხედა, და სვიას რომ თვალი მოჰკრა, უცებ ჩაიცინა და დაშვიდებული კილოთი შეილს ასე მიმართა:—

— შე სულელო, აგერ აიმ მიდის გუდის ზეზელამ შეგაშინა? შენ ის სისხლის მხელი ბუ გეგონა, განა? უი, შენა და შენს თავს, გული არ გამიხეთქა, თქვენი ჭირიძე! ის, შვილო, უწეინარი ძილის გუდის ზეზელაა. აბა დახედე—რა ლამაზია, მართლა და ფრთებზე ამომსნდარი დიდი წერტილები თვალებივით არ იცქირებიან! არა, შე უვიცო, შენა, ოთხ-თვალიანი არსება გაგიგონია? ამახ კი, შეხედე, სავერდოვან ფრთებზე ოთხი თვალი აქვს ამოკეპნილი. გაიხედე, გაიხედე! აბა რას შეკერი, ან რა გაკანკალებს: აკი გუუნები—ზეზელაა მეთქი!.

ამ სიტყვებზე დედა ჩიტმა ერთხელ მოხდენილად ბოლო კიდევ დაიქნია და თვალის დახამსამებაზე სვიის ახლო მანკულზე შეჯდა და იქიდან შეილს დაუძახა:

— აი, თუ არა გჯერა, დაშინასე—რა ახლო ვსივარ; რატომ შე არ შეშინია? შესე უფრო ახლო: რა ლამაზია. ერთი მოდი დაინასე—რა დიდია და რა კარგია; წითელი ზურგი თეთრი და შავი ზოლებით აქვს აფერადებული. მარბოსავით, დიდათ გაშლილი და სავერდოვანი ფრთები, თითქოს მეფის მვირფასი სამკაულიაო, ოქროს ვარაყით ისე აქვს მოქარგული.

მოდი, შე მშობრე, არ გესმის შენა? აჰა! აი ესეც შენა ბედი უოფილა, აბა დანასე—რა მსუქანია!

ამ სიტყვებით მან წვრილი ნისკარტით თეთრი მატლი იქვე ნერვის ქერქიდან გამოაძვრინა და ჰაერში კოსტად შეათამაძა.

დედის სიმაპაცეზე ბარტეს გული მოეცა, ღობიდან ისიც გამოძვრა, მატლი მარდათ ჩამოართვა და მას გვერდით მაგრა რომ ამოეკრო, ჰეჰელას ახლო დახედა და აღტაცებით წამოიძახა:

— მართლა, რა ღამაში უოფილა! უი, შე სამაგელო, ისე ძლიერ რად შემაძინე? შესე, დედა, ის წერტილები მართლა გაბრაზებულ და დაჭეუტილ თვალებს არ უგავს? როგორა, დედა, წელან რა სოქვი, მაგ ჰეჰელას რას უძახიან?!

— რასა და ძილის გუდის ჰეჰელას უწოდებენ. იმ დღეს, არ გახსოვს, რუს ჰირად კიტირის მასრის ოდენა ბღუნძელა ჭია რომ მიიხლასნებოდა, გახსოვს ჰირი ბროწეულის ფრად ჰქონდა შეღებილი და მწვანე ხავსივით ზურგზე სამოცამდე მშვენიერი ფირუზის ქვებით რომ ჰქონდა მოჭედილი! ჭო, და აი ის ბღუნძელა ამგვარ ღამას ჰეჰელად იქცევა და შენისთანა სულელებს ეგრე აძინებს სოლმე.

— მოიცა, დედიჯან, ჰეჰელად როგორ იქცევიან სოლმე? ოდონდ კი ის მიაშბე, და ღობეში რომ მსუქანი კალიის ფესი მაქვს შენასული, ღმერთმანი იმას შენ შემოგთავაზებ.

— როგორა და ისე, რომ იმგვარ მატლებს, როცა დრო მოუვთ, სადმე ფიხსებში, ან ფიცრებ ქვეშ მუდრო ალაგას გამოანახავენ და ემშაკურ ფეიქრობას შეუდგებიან. რამდენიმე ხნის შემდეგ ისეთ აბრეშუმის სასახლეს იშენებ, რომ მტერს თვალებს უეწენებს. არც კარი და არც ფანჯარა, ისე არიან ჰაერისაგანაც კი შემოგლეხილები, თითქოს ზღაპრული მსეთუნასავეები არიანო. თავის საბრძანებელში ეს კარნაგეტილი არსებანი იცვლებიან; ჯერ სწილენძის ფერ ქურქში ესვევიან

და ისე ცოტა სნის განმავლობაში კაი დასელოვნებული ჯამბაზივით რამდენჯერმე გასაოცრად იკუნტებიან, რომ ჭანჭურის ბოყვას ემზგავსებიან; შემდეგ იმ ქურქიდან სავერდისა და ატლასის კუბა-კაბით მორთულ ზეპელებად იბადებიან, უკარ-ფანჯრო სსასსლეს უკვე ზეპელად ქცეულნი ეავის ფერ რაღაც სითხეს შეასხამენ, იმ ალავს იმითი გამოსწვამენ, თავისუფლად გაძვრებიან, და ჭაი გიდი—მთელ ქვეყანას ნიაფ-ქარად ედებიან.

— კარგი, მაგრამ ძილის გუდას რაღათ ეძახიან, ეს რომ ვეღარ გავიგე? აღარ ისვენებდა დამშვიდებული ბარტეი და თან ზეპელას ცნობისმოყვარებით უფრო უახლოვდებოდა.

— რათა და იმიტომ, რომ ეგ რომ უცხვირზირო მესობელივით კარს ჩაიკეტავს და თავის სახლში მოემწეუვდება, შემდეგ რამდენიმე დღე როგორც მკვდარს ისე სძინავს. ეოველივე მაგის ჯამბაზური ცვლილება კი ძილის დროს ხდება. აკი გითხარი, სწორედ ისე, როგორც სღაპრებში არის: თითქოს უსილაგი ფერიები თავს დასტრიალებდნენ და ისინი ჭუბარველობდნენ. ჭო, და როცა დასრულებულ ზარკში ეგ გაგუდული და უმოძრაო დევს, იმ დროს თუ ხალხმა სადმე თვალი შეასწრო და იზოვნა, იმ წამშივე სისარულით ზარკს ფინსებს აგლეჯს და შინ წამლად მოაქვს,—იმ დღეს მენ რომ გოდაანთ ალუბლის სეზე კსილავიდი, არ განსოვს. იქ აკი ერთი ბებერი დედაკაცი მოვიდა და გოდაანთ მათეს ცოლს შესწიოდა: ი ჩვენმა სამიწე გოგომ სიცოცხლე ჩაკვამწარაო, არც დღე სძინავს და არც ღამე; ღამის ხაშხაშით გაგნეთქოთ, და მაინც ვერა ეშველა რა, და ძილის გუდა სომ არა გაქვს, ან სსეისა სომ არ ვეკულებათ.

იმას იმიტომ კითხულობდა, რომ როცა ბავშვი რამე მიხეხით ძილს ჭკარგავს და უარუუხად იქცევა და გაავსწევდება, იმ ბღუნ-ძელას ზარკს თავ ქვეშ ამოუდებენ, და როგორც მკვდარს თურმე

მოდი, შე შვიძარა, არ გესმის შენა?! აჰა! აი ესეც შენ ბედი ეოფილა, აბა დაინახე—რა მსუქანია!

ამ სიტყვებით მან წვრილი ნისკარტით თეთრი მატლი იქვე სერვის ქერქიდან გამოაძვრინა და ჰეარში კოსტად შეათამაძა.

დედის სიძამაცეზე ბარტეს გული მოეცა, ღობიდან ისიც გამოძვრა, მატლი მარდათ ჩამოართვა და მას გვერდით მაგრა რომ ამოეკრო, ჰეჰელას ახლო დახვდა და აღტაცებით წამოიძხა:

— მართლა, რა ღამაში ეოფილა! უი, შე საძაგელო, ისე ძლიერ რად შემაძინე? შესე, დედა, ის წერტილები მართლა გაბრაზებულ და დაჭეკტილ თვალებს არ უგავს? როგორა, დედა, წელან რა სოქვი, მაგ ჰეჰელას რას უძახიან?!

— რასა და ძილის გუდის ჰეჰელას უწოდებენ. იმ დღეს, არ გახსოვს, რუს ჰირად კიტრის მასრის ოდენა ბღუნძელა ჭია რომ მიიწლანებოდა, გახსოვს ჰირი ბროწეულის ფრად ჰქონდა შეღებილი და მწვანე საგსივით ზურგზე სამოცამდე მშეენიერი ფირუსის ქვებით რომ ჰქონდა მოჭედილი! ჰო, და აი ის ბღუნძელა ამგვარ ღამას ჰეჰელად იქცევა და შენისთანა სულელებს ეგრე აძინებს სოლმე.

— მოიცა, დედიჯან, ჰეჰელად როგორ იქცევიან სოლმე? ოღონდ კი ის ძიამბე, და ღობეში რომ მსუქანი კაღლის ფეხი მაქვს შენასული, ღმერთმანი იმას შენ შემოგთავაზებ.

— როგორა და ისე, რომ იმგვარ მატლებს, როცა დრო მოუვათ, სადმე ფინსებში, ან ფიცრებ ქვეშ მუედრო ალაგას გამონახავენ და გამაკურ ფეიქრობას მუედგებიან. რამდენიმე ხნის შემდეგ ისეთ აბრეშუმის სასახლეს იშენებენ, რომ მტერს თვალებს უეწეებს. არც კარი და არც ფანჯარა, ისე არიან ჰეარისაგანაც კი შემოგლესილები, თითქოს ზღაპრული მხეთუნახავები არიანო. თავის საბრძანებელში ეს კარჩაკეტილი არსებანი იცვლებიან; ვერ სძილენძის ფერ ქურქში ესვევიან

და ისე ცოტა ხნის განმავლობაში კაი დასვლოვანებული ჯამბაზივით რამდენჯერმე გასაოცრად იკუნტებიან, რომ ჭანჭურის ბოუკას ემსგავსებიან; შემდეგ იმ ქურქიდან ხავერდისა და ატლასის კუბა-კაბით მორთულ ზეპელებად იბადებიან, უკარ-ფანჯრო სასახლეს უკვე ზეპელად ქცეულნი ეავის ფერ რაღაც სითხეს შეასხამენ, იმ ალავს იმითი გამოსწვამენ, თავისუფლად გაძვრებიან, და ჭაი გიდი—მთელ ქვეყანას ნიაჟ-ქარად ედებიან.

— კარგი, მაგრამ ძილის გუდას რაღათ ეძახიან, ეს რომ ველარ გავიკე? აღარ ისვენებდა დამშვიდებული ბარტეი და თან ზეპელას ცნობისმოყვარებით უფრო უანლოვდებოდა.

— რათა და იმიტომ, რომ ეგ რომ უცნვირპირო მესობელივით კარს ჩაიკეტავს და თავის სახლში მოემწუჯდევს, შემდეგ რამდენიმე დღე როგორც მკვდარს ისე სძინავს. უოველივე ძავის ჯამბაზური ცვლილება კი ძილის დროს ხდება. აკი გითხარი, სწორედ ისე, როგორც ზღაპრებში არის: თითქოს უსილაჟი ფერიები თავს დასტრიალებდნენ და ისინი ჭუარველობდნენ. ჭო, და როცა დასრულებულ ზარკში ეგ გაგუდული და უმოძრაო დევს, იმ დროს თუ ხალხმა სადმე თვალი შეასწრო და იპოვნა, იმ წამშივე სინარულით ზარკს ფინსებს აგლეჯს და შინ წამლად მოაქვს,—იმ დღეს შენ რომ გოდახანთ აღუბლის ხეზე გსილაჟდი, არ გასსოვს. იქ აკი ერთი ბებერი დედაკაცი მოვიდა და გოდახანთ მათეს ცოლს შესწიოდა: ი ჩვენმა სამიწე გოგომ სიცოცხლე ჩაგვამწარაო, არც დღე სძინავს და არც ღამე; ღამის სამხამით გავხეთქოთ, და მაინც ვერა ეშველა რა, და ძილის გუდა სომ არა გაქვს, ან სხვისა სომ არ გეგულებო.

იმას იმიტომ კითხულობდა, რომ როცა ბავშვი რამე მიხეზით ძილს ჭკარგავს და უარუშად იქცევა და გააუწევდებო, იმ ბღუნძელას ზარკს თავ ქვეშ ამოუდებენ, და როგორც მკვდარს თურმე

ისე დაეძინება. ძილის გუდა დიდებულადც თურმე ისე მოქმედობს, როგორც ჰატარებს, ოღონდ როცა უძილოს თავ ქვეშ იმ ჰარკს უდებენ, იმან არ უნდა იცოდეს. მაგრამ, წარმოიდგინე, თუ ის თავქვეშ ნადები ჰარკი სადმე დაეგარგათ, ის უძილო თურმე სამუდამოდ დატყარგავს ძილსა, და აკი იმიტომ ხალხი ისე უფრთხილდება, როგორც თავის თვალის წინსა. რა ვიცი—ასე გამიგონია, და მართალია თუ ტყუილი,—ეგ ღმერთმა იცის.

ამ ლანარაკის დროს ზაწია წანწეარა ზეჰელას უფრო ამტკრდებოდა და ხედავდა, რომ ზეჰელა ფრთებს ოღნავ ისე ამოძრავებდა დე ისე კანკალებდა, თითქოს გააცვივაო. შემდეგ სიომ ვვაგილი უფრო რომ შეურსია, ფრთების ქნვეით ის ისე კოსტად ატყუა, გვეკონებოდათ—ცეკვავსო. ბოლოს ნიავმა რაკი აღარ მოუსვენა და ხეებ შორის უფრო დონივრად გამოეთამაშა, ზეჰელამ ერთი კი შეიფრთხილა და მწვანით მოსილ არემარემი უმაღლეე გატქრა. მის მოულოდნელ დაფრთხილებზე ზაწია წანწეარას თუმცა ძლიერ შეეშინდა, მაგრამ მისი მოშორება ისე ძლიერ ეწეინა, რომ გათამაშებული უკან დაედევნა და წელის გადაღმა მსხლის ნამუენამდე მიტყუა. მერე რაკი თვალიდან გადაეფარა, ტოტსე შემჯდარმა რამდენჯერმე მიაძახა;

— მოიცა, ლამაზო, სად მირბისარ, ახლა, როცა შეგეჩვიე, მაშინა ბტოკებ? ეკსმის, კოსტავ! ის მაინც მასწავლე, შენი აბრეშუმის სსახსლე სად დასტოვე, რომ ამ დარდინ დროს, როცა ძილი თვალს არ ეგარება, იმ ჰარკს თავ ქვეშ ამოვოდებდი და მეც არხეინად დავიძინებდი.

მაგრამ ძილის გუდის ზეჰელა როგორც უეცრად თავს დაატედა და გული გაუხეთქა, ისევე სწრაფად თვალიდან მოსწედა და ჩვენი უვიცი ჩიტუნა ისე დაგვიღონა, რომ მას ისიც კი დაავიწდა, რომ გამოჩეკილი ძილის გუდის ჰარკი უძილობას არავითარ წამლობას არ გაუწევდა.

ტარტუ თავთაჲნი

(გადმოკეთებულია შიო მღვამულეთ)

ზ ლ ა კ ა რ ი

(ერთ-მოქმედიან სურათად).

მოკმედიანი პირნი:

მღვიმელი ზლაპრის მთხრობელი.

გოგო ბიჭები მსმენელნი.

ბიჭიკო ზლაპრის გმირი.

რეჰანა პურის ანგელოზი.

მაიკო ბიჭიკოს დედა.

ინა

ვარდია

სოსანა

გვირილა

ყაყაჩო

ხორბალა

ფრთოსანი ბიჭები მცელაენი.

ანგელოზები

ჩიტნი

კალია

და სხვები

ყვავილა დედოფლები.

(წინა სტენაზე ზატარა კუთხე ფარდათა გამოყოფილია. საყარძელში ზის მღვიმელი, რომელსაც ბავშვები შემოჰხვევიან. სულ უმცროსი მუსლზე უზის)

ეკონა. ვფიცავთ, ბიძიკო, შენს ჩიტუნებს,
ფისოს, ზეჰელას, ვანოს, გიგანსა,
კუდრანჭა კატოს, ფრთა-ნანტქვეტ მერცხალს,

გიჟბეჭე შალვას და გიგოს ციგასა,
 რომ არ ვიგიჟებთ: გვიანბე რამე;
 აკერ უურს გიგდებთ ერთობ უველანი;
 თუ ვინმე ჩვენში გამოჩნდეს ურჩი,
 ზირსე მას მოვცხოთ უველამ შელანი.

მღვიმელი. კი, მაგრამ....

გოგონა. სწურებით? ნდობა არა გაქვთ?
 კარგი, ბიძია, აკერ დავსხდებით
 და არც ავდგებით, სმენად ქცეულნი,
 ვიდრე ტბილ ზღაპრით ჩვენ არ დაგძლებით.

მღვიმელი. რასხანც აგრეა, მოვევები,
 მოვივლი ცას და მთა-ბარსა,
 არ ვერიდებით არასფერს,
 არც შხეს და არც თუ ავდარსა,
 ჯადოს ქსელს მოვქსოვ, მოვისმარ
 გიშერს და ქარვას დამდნარსა,
 ცისარტყლის ფერით მოგიქსოვთ
 ოქროს თაფთავის ამბავსა.

მზე ახლად ამოსულიყო,
 ნიაფი ჰქროდა დილისა,
 უველანი წამომდგარიუვენს,
 დრო აღარ იყო მილისა.
 ზატარა ბიჭიც უნაში,
 მხარსე თოკ-გადავლებული,
 თაფნალუნული თაფთავებს
 ჰკრეფავდა გამალებული.
 თუმცა მკას მორჩომილიუვენს,
 უნა შეეკრათ ძნებათა,
 მაგრამ თაფთაფი აქა-იქ
 ევარა წუება-წუებათა.

(თხრობის დროს სტენის დიდი ფარდა ნელა-ნელ იხდება. გადაიძვება მშვენიერი სანახაობა უანთ დაფენილ ველებსა, რომელთაც დასთინათინებს ახლად ამოსულ შხის სიბერეში ტაცურებული კავკასიონის გრუნელი. ისმის შორეული „ჭოხუნა“. უოველისფერი ჭაროვან ვარდისფერ ნაზ ნისლში მამოსტურავს. გრადი ნაფაქსისინებს. შწვანე კალია მისაკის მარათ ფრთათ გადაეულება ბუღუღებ შუა მოცუნტულე ბიჭიკოს, რომელსაც საკმაოდ დაუკრეუთა თავთავება და იდლი-აში უჭერია)“.

კალია. ბზრრრ... ჭი... ჭრრრ...

ბიჭიკო. (წარბ-შეცვრით) ვინა ხარ!..

კალია. შენ, ჩემო ძვეთვანა,
აქ მოსვლან, ეს მითხარ,
ვინ შემოგითვანა?

ბიჭიკო. იქით!..

კალია. ბზრრრ!..

ბიჭიკო. ნუ მაცდენ,
რა შენთვის მცალიან,
მომეცა, გეთხუვა,
კეთილო კალია...
კალია.

ბზრრრ!.. ჭი... ჭრრრ!.. აკერა,

ბიჭიკო, მეც მივფრენ,

მოჭკრიფე თავთავი,

შენს შრომით მეც ვილხენ... (მიფრენს)

ბიჭიკო. (ოფლის წმენდით ოღეს ქვეშ ჩამოჯდება).

ეჭ, რამოდენი ვაწვალე,

დადგა კი მუჟის ოდენა,

ნეტავ თუ ჭლირდა ამისთვის

ამდენი ოფლის მოდენა? (ნაღლიანად თავს იქნევს)

ეჭ, ღმერთს რომ კარგი ენდომნა,

ხომ მაკმარებდა წანწალსა,

სულ ოქროდ კადამიძლიდა

ამ თავთავების მარცვალსა.

მაშინ დედლოც ამ აშბით

გაისარება დიდადა,

სიღარიბეს და ვაებას

აღბრ ჩავთვლიდით ჩირადა.

მაგრამ სადა ხარ, ეჭ, ღმერთო,

რად არ მოკვხედავ საწულებსა?

ნუ თუ არ გინდა, ბედკრულებს

აკვაცილებდე შავ წლებსა?

(უცნაური მუსიკა. ჰურის მარცვლი კაიბზრიალებს და მახლობელ ძინდან მშვენიერი დედოფალა კამოიტქრიალებს, უუაჩოს ტანისამოსით და ზღის ფერ კვირილის სხურაკით, თვალები შავ ვარსკვლავებად ენთებაან).

რეჰანა. შენ იუბვი, რომ შეძახდი?

ბიჭიკო. მერე, ვინ ხარ?

რეჰანა. მე? რეჰანა!

წელან ჩემს დებს ჩამოვშორდი,

მივატოვე მზის ქვეყანა.

აქ დავეშვი, მსურდა ცეკვა

ჩემს დობილა უკავილებთან,

სიზმრებს სიზმრის ნამგლითა ვპვი,

მივქრი მზიურ უმაწვილებთან.

მამ მოდი და ვიმეგობროთ:

მე შენ გაცხდი ზღაპრის კმირად,

ხან უაუაჩოდ კადაგუურნნი,

ხან იად და ხან გვირილად.

მალე ჩემს დებსა გაგაცნობ,

არა ჰგვანან თქვენს ქალებსა,

ზოგი მარჯნად მოცქრიალებს,

ზოგნი ირტემენ მზის ქამრებსა.

ზოგი მთვარის ნავით სცურავს,

ქარვად მარცვლობს, ვითა შვინდი.

რაო, ჩემო, რას მიუხერხებ?
 რას დაფუთდი? შემიძინდი?
 ბიჭიკო. (აქეთ) დასწევულოს ღმერთმა ეს გოგო,
 უცნაურია წვეული,
 მოწვევტილ ვარსკვლავს წააგავს,
 ცეცხლის თვალეზად ქცეული.
 მანც ვინა ხარ—მითხარი,
 გულს ნუღარ მიღვე შიშითა,
 შინ ავადმოფი დედა მეავს,
 მიმელის ვაი-ვიძითა.

რეჰანა. აკი გითხარი! რეჰანა!
 არ მოველ შენთან მტრულადა,
 ანგელოზი ვარ ჰურისა,
 სურვილს აგისდეს სრულადა.
 ჩუ! საღამური! ჰსედავ, იქ
 ნისლს რომ იბურვენ მთებია,
 ცეკვა-თამაშით მისმობენ
 ცქრიბლა ჩემი დებია.
 ვიდრე იქ წავალ, გეტყვი კვლავ:
 სურვილი აციცხადდება,
 მაგრამ ამისთვის გჭირია
 ერთი ჰირობის დადება:
 არ დამავიწყდეს, ძვირად ჭღირს
 შენთვის ეოკელი წამია.
 ვინმლო, რომ თვითო მათგანი
 გამოიყენო, ძამია.
 იშრომე, თვითონ მტერსაც კი
 არ მიაყენო ზიანი,
 იუავ მსხე, ალერსიანი,
 წენარი და თავაზიანი.

თუ დღე და ღამის კასვლაბდე
 გაუმაგრდები ავღარსა,
 ბოროტს არ იხამ, მიიღებ
 სანუქრად ოქროს თავთავსა.

(მარასავით გაჭმლის ფრთებს და გაჭქრება. შორეული მუსიკა გამოიკრთო-
 ლებს და იმ მხრით ჩაკვდება, სითაც რეჰანა გაჭქრა).

ბიჭიკო. რა ვქნა, რა ვნახე, ვინ არის
 ეს ქალი ცეცხლად ქცეული?
 ღვთის ქმნილი არის, თუ მართლა
 მოწვევებაა წვეული?
 მაგრამ თუ მართლა აცხადდა,
 ოქროდ გარდიქნა ეველს ეს,
 დილილმე! მაშინ დედასა
 გადავესვევი მძინარეს,
 და ჩავუგორებ კალთაში
 წკრიალ-წკრიალით ოქროსა,
 რომ სიბერეში საწუალმა
 ტანჯვანი შეიმოკლოსა.

(ფიქრში წასულს ჩაქინება შხის კურზე. სიზმარეული სიმელო. უოველი-
 სფერი შევარაყებულა და სოცნებო ცისფერ ჰეროვან ქსოვილად გამოსტვი-
 ვის. ნაზი მუსიკა. ცა გაისხნება. ღანდად მონარნარე ანგელოზები ნისღმი.
 სტურავენ, ხან ჩნდებათ და ხან ქრებიან)

ანგელოზები. (გალობენ) ცა აღტაცებით იმოსვის,
 ვგავილი სიზმრად იძლება,
 შევენება სანთლად მხეს ანთებს,
 ბოროტი კვდება, იძლება...
 დიდება ზეცას, დიდება,
 დიდება მისსა შევენებას,
 დიდება უკვდავებასა,
 მის მარადიულ თენებას!

(მუსიკა. აღტაცებული ნაკვთ შემოაჭრებთან უვავილა დედოფლება და ბიჭ-
კოს უვავილებს ესურთან, ჰკონიან, მის გარშემო ნძვავენ, ალერსით თავთავიანთ-
კენ ეპატეებთან)

- რეჰანა. შესვთ, შესვთ, დობილნო,
სძინავს ჩვენსა ბიჭიკოს,
მოდო, წამოვავენოთ,
რომ ჩვენთან იჭიკჭიკოს. (ეხვევიან)
- იანა. ეი, ბურღგლა-ბურღგულა,
წამოდექი დროსედა.
- ვარდიო. მოდი, ჩვენთან იცეკვე
უვავილების თოვლსედა.
- სოსანა. თუ მარტო მე მომეყვები,
მოგრთავ ფარჩა მკირითა.
- ვეირილა. მე ვარსკვლავებს მოგიქსოვ
ჩემ თვალების შივიტა.
- სუმშულა. მე ატლასად მოგესხმი
მარტალიტის ფასადა.
- შამბახი. მე კი ციურ შვენების
გაკხდი ვერცხლის თასადა.
- ყაყაჩო. მე ხლისფერ კაბასა
გადმოგიგდებ სელადა.
შესე, რა ლამაზია
ნაღვერდალის ფერადა.
- ხორბალა. მე კი ამას განარებ:
დაივიწუებ ტანჯვასა!
მუდმივ იმედის ნიშნად
გამღევ ზურის ამ ჯვარსა.
- (თავთავებით შეკრულ ჯვარს გადასცემს)
- რეჰანა. რად არ დგები, ჩემო ბიჭო,
აკერ უველა შენი დები.

წინ მიგიძღვით, ვით ბრძოლის დროს
 გამოუცდელთ ბელადები.
 ჩვენ ვაკურთხეთ ერთიანად
 შენი კალო და საბძელი,
 დედას ცრემლი შეუძრება,
 მოეცლება ჭირი ძხელი.
 თქვენი ბაღი და ვენახი
 შეიმოსვის ეურძნის მტვენით,
 გასაფხული თავს გეკლება
 ციურ ჭანგთა ნარნარ სტვენით.

(ხელახლად იკვებ. შორეული ვრამული. „მუშურის“ სამღერათ შემოდას
 ერთოსანი ბიჭება, ნამგალ-ცელებით)

ფრთოსანი ბიჭები. ჭერი, ბიჭო, ჭერი, ჭერი...

გამოფრინდა დედა მწვერი,
 ნამგლებით კარს შემოვერტვათ,
 დავიჭიროთ ზურის მტერი...

(მოვლენ და დედოფლებში აირევიან)

ბკერ, ეველამ ავუღესეთ
 თქროს ზირი აღმას ნამკალს,
 ეს ბიჭიკოს ვუსასსოვროთ,
 ვიდრე მიეცემთ ღამას ნამკალს.
 აქ ჩავაბათ ჩვენს ფერსულში
 და ვამღეროთ „ჭორი-დილა“,
 რომ დედიკოს გაუთენოს
 სინარჯლის ტკბილი დილა.

(წამოაყენებენ ბიჭიკოს, შუაში ჩაიყენებენ. იკვებენ. შემდეგ კისკისით და-
 ფანტებან. რჩებიან ანა, სოსანა და რეჭანა)

სოსანა. ჩუ.... იღვიძებს... ჭხედავთ, დებო,
 მუშტებს როგორ მაგრად ჭკუნთავს.

იანა. ვკონებ,—ჯადრობს...

რეზანა. სულაც არა,
 მხოლოდ მზე კი ძალზე სთუთქავს.
 სოსანა. (სიცილით) შესეთ, შესეთ, ჭარს ებრძვის,
 მუშტი მუშტზე დაუძინა...
 ჩამოეცათ, დობილებო,
 ვგონებ ჩვენი შეეძინა...

(კასკისით გაუშვებიან. ბაჭავო იმუშხება. წამოდგა, მუშტები გააქნ-გამო-
 იქნა და გამოფხიზლდა).

ბიჭიკო. უჭ, რამოდენი მეძინა,
 გვერდი მტკენია წოლითა,
 რა ვნახე სიზმრად, არ ვიცი,
 ვერ მივხვედრილვარ გონითა.
 ეს ფენიც დამბუყებია,
 სულ ჭიანჭველათ ბრალთა,
 შესედეთ, შემოხვევიან,
 თითქოს შემართოს ვაღია.
 მოძმორდით, არაშხადებო,
 ვინა ხართ, რის მაქნისია?
 აი, თქვენ! ესეც გეყოფათ,
 გაგიწუდეთ გასაგისია,
 (ფეხს დასცემს და სრევსავს. ოღეზე ჩიტი შემოჯდა)

ჩიტი. ჭიკ-ჭიკ-ჭიკ!.. ვადიდებ
 ცის მნათობთ, მათ სსიყებს,
 მიეუარს მზე, ჭიკ-ჭიკ-ჭიკ!..
 გულს ღზინით ამივსებს!

ბიჭიკო. შენ რაღა გულსა მიწუბლებ,
 ახლავ ქვას გაგიბზრიბლებ,
 და მაგ მშვენიერ ქათიბსა
 დაგიფხრეწ—გაგიტიალებ!.. (ქვას ვსვრის)

დ. კასრაძე.

(დას. აქნება).

სემპლისის ოჯახი.

(თავისუფალი თარგმანი ფრანგულიდან)

სემპლისის ოჯახის შესახებ მეზობლები ხშირად იტყოდნენ სოლმე: „აი, ნამდვილი ბედნიერი ოჯახი არისო!“

თვით სემპლისი იყო ტანად ძალიან, მოკვანილი ვაჟკაცი, მისი გამჭრიახი თვალები, სხსის შეკირცხლი გამოძეტველება და განიერი ბეჭები კარგ შთაბეჭდილებას ახდენდა ადამიანზე. მას ჰქავდა მეუღლე და ათი წლის ვაჟი, რომელსაც სასწელად ჰიერი ერქვა. სემპლისის თავისი ჰატარა ვაჟი ძლიერ უყვარდა და ცდილობდა რაც შეიძლება კარგად აღეზარდა. იგი. მისი მეუღლე, ქალბატონი სემპლისი იყო ძალიან გამსდარი ქალი, ის მეტად გულგუთილი იყო, ამას მისი სხსის გამოძეტველებაც ამტკიცებდა. გულგუთილობით და ჭკუით მას იმ კუთსეში ვერაზინ სჯობდა. საუბედუროდ განაფსულობით და შემოდგომობით ახველებდა სოლმე და ამიტომ მეზობლები ამბობდნენ: „ქალბატონი სემპლისი დიდხანს ვერ იცოცსლებსო“. თითქმის განულო ათმა წელიწადმა და საბრლო ქალი განუწვევრლივ ახველებდა, მაგრამ დუთის წვალობით თავი მანც გაჭქონდა. ქალბატონ სემპლისის ძლიერ უყვარდა ქმარი და თავისი ჰატარა შვილი ჰიერი. ეს სიუვარული მას ავამყოფობასაც კი უმსუბუქებდა. აუად იყო თუ კარგად, ის თავს მანც ბედ-

ნიერად სთვლიდა და სემპლისის ოჯახსე სშირად იტყობდა. მესობლები: „სწორედ ბედნიერი ოჯახი არისო“! როგორც მოგესვენებათ, უბედურება სშირად მოულოდნელად ეწვევა სოლმე ადამიანს და ასეთივე უბედურება ეწვია სემპლისის ოჯახსაც.

სემპლისმა ერთხელ თავი ცუდად იგრძნო. მას სიცხე მომატებოდა. ავადმყოფობა თანდათან გაუძლიერდა და მალე ლოკინად ჩავარდა. მესობლები სშირად ნახულობდნენ მას და დიდ ნუგეშს აძლევდნენ; ისინი ფიქრობდნენ სემპლისის ავადმყოფობა მძიმე არ არისო და ადვილად მორწყებო. მაგრამ დასე უბედურებას! საბრალო სემპლისმა 48 საათში განუტევა სული. მოკვდა ვაჟკაცი, რომელიც მისდღეში ავად არ უოფილა. ამ უბედურმა ამბავმა მეტად დაამწუხრა მესობლები; ისინი იტყოდნენ სოლმე: „ასე სანმოკლეა ბედნიერებო“.

* * *

სემპლისი რომ მიიცვალა, შემოდგომის დამდეგი იყო. საბრალო მისი მეუღლე წინანდელსე უფრო შეწუსდა. ავადმყოფობა გაუძლიერდა და რასაკვირველია სველებამაც უფრო მოუმატა. მისი ნუგეში—ერთად ერთი ჰატარა ჰიერი იყო. ბავშვი მას ამხნევებდა და შეწუსებულს გულს ცოტათ თუ ბევრად უამებდა. ჯავრისაგან ავადმყოფობა ქლექად გადაექცა. მესობლები სედავენ ამას და ჰიერი ეცოდებოდათ, რადგან იგი სულ მალე დაობლდებოდა. ამასვე გრძნობდა თვით ქალბატონი სემპლისი და იცოდა, რომ არ დასცალდებოდა მას აღსრდა თავისი ჰატარა საუვარელი შვილისა. რამოდენიმე ხნის შემდეგ მესობლებში მიოქმა-მოთქმა შეიქნა: ქალბატონი სემპლისი ცუდად ეპურობა თავის შვილს ჰიერსო. მესობლებს ეს მღიერ უკვირდათ, რადგანაც კარგად იცოდნენ, თუ როგორი კეთილი გულის იყო წინედ ქალბატონი სემპ.

ლისისა და დიღხანს არა სჯეროდათ. მაგრამ ქალბატონ სემპლისის მოსამსახურემ ივინი დაარწმუნა, რომ ზიერს დედა დედინაცვალზე უფრო მკაცრად ეჭურობაო. ზიერის ნათესავებმაც ამ გარემოებას უურადღებო მიაქციეს და სურდათ გაეგოთ, მართალი იყო ეს თუ არა. ამიტომ ისინი სძირად გამოჰკითხავდნენ სოლმე. ზიერს: „დედა როგორ გეძცევაო“. მაგრამ ბავშვი შეჩვეულიყო დედის გამოცვლილ მკაცრ ხასიათს და ამნაირ კითხვებზე არავის არაფერს მიუგებდა სოლმე.

*

* *

დადგა კანაფხული. მე კარვად ვიცნობდი სემპლისის ოჯახს. როცა გავიგე, რომ ქალბატონი სემპლისი ცუდად ექცევა თავის შვილს ზიერს, გადავწყვიტე მენახა და დავრწმუნებულევიევაი მართალს ამბობდნენ თუ ტყუილს. მართლაც ვნახე. მაშინვე შევამჩნიე, რომ ზატარა, ცელქი და ნებივრად აღზრდილი ზიერი სულ გამოცვლილიყო. მას ახლა წენარი და ჭკვიანი ხასე მიეღო. ქალბატონი სემპლისი ძლიერ გამსდარიყო და ერთი-ორად მომეტებულად ასეელებდა. გაუსარდა ჩემი ნახვა, რადგანაც მე მისი ქმრის კარგი მეგობარი ვიყავი. როგორც შევატყვე—მისი სურვილი იყო იმასაც კარგი შთაბეჭდილება დაეტოვებია ჩემზე. რამოდენიმე ხნის მუსაიფის შემდეგ მან პრისხანე სახით უბრძანა ზიერს წასულიყო ბაღში, ბავშვი მაშინვე ადგა და გასწია ბაღისაკენ. ავადმოყოფა განაგრძო წენარი მუსაიფი: „თქვენ რასაკვირველია ვაიგონებდით ჩემზე: თურმე ჩემი შესობლები ამბობენ: ვითომც მე დედინაცვალსავით მკაცრად ვეჭურობოდე ჩემს ზატარა ზიერს; შეიძლება თქვენ კიდევაც გაბეკვირდეთ, მაგრამ კარვათ იცოდეთ, რომ მე ვარ სამაგალითო დედა ზიერისათვისა“!—

აქ კი საბრძლო ავადმოყოფა ველარ მოითმინა და ცრემლები მოერიან, მალე სველებაც დაწუებინა. სველებს რომ მორწა, განაგრძო:

— არ დაიჯეროთ, არა, ჩემსე რასაც ამბობენ, მე ვერ მერწმუნეთ, ჩემი ძვირფასი მეუღლის სიკვდილის შემდეგ მეც სომ ვკვდები.

იგი დიდხანს იყო თავნაღუნული და მოწყენილი, ბოლოს კვლავ განაგრძო მუსიკა. მაგრამ, სანამ მუსიკას დაიწყებდა, მე მან თითოთი მანიძნა, ჩემი სასიათის გამოცვლა ავადმყოფობის ბრალი არ არისო.

— მე ვიცი ის, თქვენ რაც არ იცით;— დაიწყო მან; ადამიანისათვის იმაზე მეტი სასისარულო არა არის რა, როდესაც იგი სულ იმაზე ფიქრობს, ვინც მას უეჯარს... მაგრამ ისიც კარგად ვიცი, რომ ადამიანისათვის დიდი სატანჯველია, როდესაც ის სედავს, რომ მისი საუეჯარელი ზრება იტანჯება. მე გთხოვთ არავის არაფერი უთხრათ, რაც მე ასლა უნდა გადმოცხეთ. მან დიდი მწუხარებით და ტანჯულის სმით წამოიძახა სძამაღლა:

— მე ასლა ვსრუნავ მხოლოდ ერთ რამესე, რომ ჩემი საწუალი ბავშვი....

არ დავენანო მე!....

ძალე ამის შემდეგ ქალბატონი სემპლისი გარდაიცვალა. მეზობლებს ეგონათ, რომ ქალბატონი სემპლისი გულცივი იყო და ზიერი სმულდაო; ამათ არ იცოდნენ, თუ რისთვის ექცეოდა მკაცრად საბრლო დედა თავის საუეჯარელ შვილს. ეს იყო დიდი საიდუმლოება. ქალბატონ სემპლისის სურვილი იყო თავის საუეჯარელ შვილს ზიერს მისი სიკვდილის შემდეგ დედის საუეჯარული გულში არ ჩარჩენოდა და მწუხარება ადვილად გადაეტანა. მე ამას არავის არ ვუმსელდი, რადგან მომაკვდავმა ქალმა მთხოვა არავისთვის არ მეთქვა.

მხოლოდ ამას ზიერს ვეტყვი მაშინ, როდესაც იგი გაიწრდება.

ასკანელი*) ურძის გერევაჲ და აჭარელი.

(ხ ა ლ ხ უ რ ი ი ვ ა შ ი).

მეფე გულში მღეროდა,
„ყმებო, ბანი მითხარიო!“..

ანდაზა.

მაღალ ხის წვერში ურძენს ჰკრეფდა ერთი ასკანელი. გვაგნო და ჩამოჰკიდა სისა შტოსე მან გიდელი:**) უურუებს და არსაით სჩანს ცოლი, მისი გიდელის ძცვლეელი... გაიხედა—დაინახა, მოდის აკერ აჭარელი.

„თათარი“ რო მიახლოვდა, „გაბარჯობა!“ დაუძახა. ასკანელმა მას ზასუსად ხის წვერიდან ჩამოსძახა: —„გაგიმარჯოს „შარდამ“!.. ცოტა მომითმინე, თუ ძმა ხარო: როგორც ხედავ, არვინ მახლავს,—გთხოვ გიდელი გამიცალო“!.. —ეი-და, ჰა!.. ჩამოუშვი!.. ადვილია ეგ საქმეო, იღბალსაც კი შეგვეუარე—შწიფე ურძენს მივაბდეო!.. და გიდელი საჩქაროზე ჩამოუშვა ასკანელმა, გასცალა და მსწრაფლად თოკზე გამოუბა აჭარელმა... მერმე კოდორს მიუბრუნდა, შწიფე ურძენს იელაზება... ხის წვერელს კი ბრახი მოსდის, იმიტომ რომ ეჩქარება... ფესზე დგომით დაღალუღმა ჩამოსძახა აჭარელსა: —რაც გითხარი, სომ კი მისვდი!.. რა უქენი ჩემ გიდელსა!.. —ჭოვ, რას ამბობ!.. მე გიდელი რახანია გაგიცალე!.. —მერე?...—მერე თოკის ურძში გამოვები ისევ მალე!.. —რა ბენი და ბრიევი ვინმე უოფილა ეს თათარიო“: მერე „მშვიდობით ჩამოდი!“ რატომ აღარ მითხარიო?! —„ბენი, ბრიევი“ შენ უოფილხარ, მე ტუფილად მაგენებო: სსკამ თვარ გითხრა „ჩამოდიო!“, შენით აღარ აწირებო?!

ცალფეხა გიორგი ლომთათბე.

*) ასკანა სოფელია გურიაში.
**) ვრძელს კალით ურძის ხკრეფდა.

კებუსები

ახსნა მე-5-თე ნომერში მოთავსებულ ანბანებზე ამოსაყნობის და რეზუსის ახსნა:

1. ნიკოლოზ ბარათაშვილი.
2. შიო მღვიმელი.

საქართველოს
საბჭოთაო
საგარეო
აღმოსავლური
აფიციანი

შემოწი რულება:

„ნაკადულის“ რედაქციამ მიიღო მარიამ ვახტანგის ასულ ორბელიანისაგან შემოწი რულება 25 მან. პატარა ირინე მუხრანსკის ხსოვნის აღსანიშნავად.

ნიკოლოზ დარაშვილმა შემოსწირა „ნაკადულის“ რედაქციის სასარგებლოდ 26 მან. ორივე შემომწირველთ დიდ მადლობას სწირავს რედაქცია.

მიიღება ხელის მოწერა 1918 წლისათვის

დასუკრათებულო სუჟუაწვილო ჟურნალი

წელიწადი
მეთოთხმეტე.

„ნაკადული“

წელიწადი
მეთოთხმეტე.

ჟურნალი გამოვა ჩვეულებრივი პროგრამით
საგანებოდ მოწვეულ სარედაქციო კომისიის ხელმძღვანელობით
მცირე-წლოვანთა და მოზრდილთათვის.

თუ ვარემოებამ ხელი არ შეუშალა რედაქციას, ეტდება მცირე-წლოვანთათვის წინანდელივით **ორი წიგნი** გამოსცეს თვეში და მოზრდილთათვის—**ერთი წიგნი**; წინააღმდეგ შემთხვევაში კი გამოიცემა თვეში ერთი წიგნი მცირე-წლოვანთათვის, და ერთი წიგნი—მოზრდილთათვის.

ფასი ჟურნალისა: წლიურად ორივე გამოცემა—**12 მან.** ნახევარი წლით—**7 მან.** ცალ-ცალკე: მცირე წლოვანთათვის—**7 მან.** მოზრდილთათვის—**7 მან.** ფულის შემოტანა შეიძლება ნაწილ-ნაწილადაც.

რედაქციაში არის გასული წლის კომპლექტები.

ხელის მოწერა მიიღება

თბილისში— „ნაკადულის“ რედაქციაში, ზუბალაშვილის სახლი, გოლოვინის პროსპ. № 8. Редакция „Накадули“, Головинский пр. №8. შემოსასვლელი—დავითის ქუჩიდან, № 2., წერაკიბზვის გამაერკულებელ საზოგადოების წიგნის მალაზიაში, სასახლის ქუჩა; **ქუთაისში**—ისიდორე კვიცარიძესთან, მ. ყაუხჩიშვილთან და თ. მთავრიშვილთან. **ფოთში**—ლულაძილე მეგრელიძესთან. **ბათუმში**—ტროფიმი ინასარიძესთან, ფოსტაში, ტ. სამსონ ყაზაიშვილთან—ქალაქის გამგეობაში. **თელავში**—ენო პაატაშვილთან. **ახალციხეში**—კონსტანტინე გვარამაძესთან. **ბაქოში**—მეთოდე კაკაბაძესთან. **გორში**—ქეთევან ჯაფარიშვილთან ტ. ნინო ლომოურთან. **ჭიათურაში**—ი. წერეთელთან. **ხონში**—მ. ი. კავჭანიძესთან. **მიხაილოვოში**—გიორგი ნაკაშიძესთან. **ოზურგეთში**—სალომე ხუნდაძესთან, **ლანჩხუთში**—მასწავლებელ ჯუღელთან.

რედაქტორი ნინო ნაკაშიძე

გამომცემელი მ. პავლე იოსების-ძე თუმანიშვილი.